

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ex Recogniti||one Des. Eras-||mi Roterodami.||

Erasmus, Desiderius

Basileae, 1518

VD16 E 3644

C. Svetonii Tranqvil. Tiberivs Caesar.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14277

C. SVETONII TRANQVIL.

TIBERIVS CAESAR.

1 **P**ATRICA GENS CLAVDIA (fuit enim & alia plebeia, nec potētia minor, nec dignitate) orta est ex Regillis oppido Sabinorum. Inde Romam recens conditam, cum magna clientum manu cōmigravit, autore Tito Tatío consorte Romuli: uel, quod magis constat, Tatío Claudio gentis principe: post reges exactos, sexto ferē anno, à patribus in patricios cooptata. Agrum insuper trans Anienem clientibus, lucumq; sibi ad sepulturam sub Capitolio pu-

Recens cōdi-
ta, p nuper.

blice accepit. Deinceps procedēte tempore, duo de XXX consulatus, dictaturas V. censuras VII. triumphos VI. duas ouationes adepta est. Cum prænominibus, cognominibusq; uarijs distingueretur: Lucij prænomenē consensu repudiauit: postq; è duobus gentilibus præditis eo, alter latrocinij, cædis alter cōiuctus est. Inter cognomina autem, & Neronis assumpsit, quod significatur lingua sabina fortis, ac strenuus.

2 **M**ulta multorum Claudiorum egregia merita, multa etiam secus admissa in Remp. extant. Sed ut præcipua cōmemorem, Appius Cæcus societatem cum rege Pyrrho, ut parum salubrem iniri dissuasit. Claudius Caudex, prius freto classe transiecto, Pœnos Sicilia expulit. † Claudius Nero aduenientē ex Hispania cum ingentibus copijs Asdrubalem, prius, q; Annibali fratri coniungeretur, oppressit. Contra Claudius Appius Regillanus X uir legibus scribendis, uirginem ingenuā per uim, libidinis gratia, in seruitutem asserere conatus, causa fuit plebi secedendi rursus à patribus. Claudius Drusus statua sibi cum diademate ad Appij forum posita, Italiam per clientelas occupare tentauit. Claudius Pulcher apud Siciliam non pascentibus in auspiciando pullis, ac per cōtemptum religionis mari demersis, ut biberent quando esse nollent, prælium nauale iniit. Superatusq; cum dictatorem dicere à senatu iuberetur, uelut iterum illudens crimini publico, Illiciam uiatorem suum dixit. Extant & fceminarum exempla diuersa. Aequè siquidem gentis eiusdem utraq; Claudia fuit: & quæ nauē cū sacris matris deūm Ideæ adhærentē Tyberino uado extraxit: precatâ propalam, ut ita demū se sequeretur, si sibi pudicitia constaret: & quæ nouo more iudicium maiestatis apud populum mulier subiit: quod in conferta multitudine ægre procedente carpento, palam optauerit, ut frater suus Pulcher reuiuisceret, atq; iterū classem amitteret, quo minor turba Romæ foret. Præterea notissimū est Claudios omnes, excepto dūtaxat P. Clodio, q ob expellendū urbe Ciceronē, plebeio homini, atq; etiā natu minori in adoptionem se dedit: optimates, assertoresq; unicos dignitatis, ac potētiæ patriciorū semp fuisse: atq; aduersus plebē adeo uiolentos, ac cōtumaces, ut ne capitis quidem quisq; reus

Asi Tiberi.

apud

apud populū mutare uestē, aut deprecari sustinuerit: nonnulli in altercatione, & iurgio *TRIE. PLEB.* pulsauerint. Etiam uirgo Vestalis fratrem iniussu Populi triumphantem, ascenso simul curru, usque in Capitolium profecuta est, ne ueta re, aut interdicerē fas cuiquam Tribunorum esset.

Trahere gel
nus, pro, du
ccre.

EX hac stirpe Tiberius Cæsar genus trahit, & quidem utrunq; paternum à Tiberio Nerone: maternū ab Appio Pulchro, qui ambo Appij Cæci filij fuerunt. Insetus est & Liuiorum familiæ, adoptato in eam materno auo. Quæ familiæ, quanq; plebeia, tamen & ipsa admodum floruit octo cōsulatibus, cen furis duabus, triumphis tribus: dictatura etiā, ac magisterio equitum honora ta: clara & insignibus uiris, ac maxime Salinatore, Drusisq;. Salinator uniuer sas tribus in cēnsura notauit leuitatis nomine: quod cum se post priorem consu latum multa irrogata, cōdemnassent, *COS.* iterum *CENS.* q; fecissent. Drusus hostium duce Drauso, cominus trucidato: sibi, posterisq; suis cognomen inue nit. Traditur etiā pro prætore ex prouincia Gallia retulisse aurum, Senonibus olim in obsidione Capitoliij datum, nec (ut fama est) extortū à Camillo. Eius abnepos, ob eximiam aduersus Gracchos operam, patronus senatus dictus, fi lium reliquit, quem in simili dissensione multa uarie molientem, diuersa factio per fraudem interemit.

Diuerfa fa
ctio, pro ad
uersis parti
bus.

Pater uero Tiberij *QVAEST. C.* Cæsar, Alexandrino bello classi præpo situs, plurimum ad uictoriam contulit, Quare & Pontifex in locum *P. Sci pionis* substitutus, & ad deducendas in Galliam colonias, in quib; Narbo, & Arelate erant, missus est. Tamen Cæsare occiso, cunctis turbarum metu aboli tionem facti decernentibus, etiā de præmijs tyrannicidarū referendum censuit. Prætura deinde functus, cum exitu anni discordia inter triuuiros exorta esset: retentis ultra iustum tempus insignibus, *L. Antonium* cōsulem triumuiri fra trem, ad Perusiam secutus: deditioe à cæteris facta, solus permāsit in partibus: ac primo Præneste, inde Neapolim euasit. Seruisq; ad pileum frustra uocatis, in Siciliam profugit. Sed indigne ferens, nec statim se in conspectū *Sexti Pom peij* admissum, & fascium usu prohibitum, ad *M. Antonium* traiecit in Acha iam. Cum quo breuī reconciliata inter omnes pace, Romam redijt, uxoremq; *Liuiam Drusillam*, & tunc grauidam, & ante iam apud se *Tiberium* enixam, petenti *Augusto* concessit. Nec multo post diem obiit, utroq; liberorū supersti te, *Tiberio*, *Druso*q; *Neronibus*.

Als f filium.

Tiberium quidā Fundis natū existimauerūt, secuti leuem coniecturā, quod materna eius auia Fundana fuerit, & qd' mox simulacrū felicitatis ex *S. C.* publicatū ibi sit. Sed ut plures, certioresq; tradunt, natus est Romæ in palatio *XVI. Cal. Decēbris, M. Aemilio Lepido* iterū, & *Munatio Planco* *COS.* post bellum Philippense. Sic enim in fastos, actaq; publica relatum est. Nec tamen defunt, qui partim antecedente anno, *Hircij* ac *Pansæ*, partim in sequente, *Ser uilij Isaurici*, *Antonij*q; consulatu, genitum eum scribant.

Als t per.

Infantiam, pueritiāq; habuit luxuriosam, & exercitatā: comes usquequaq; parentum fugæ: quos quidem apud Neapolim sub irruptionem hostis nauigium

uigium clam petentes, uagitu suo penè bis prodidit: semel cum à nutricis ubere: item cum à sinu matris raptim auferretur ab ijs. qui pro necessitate tēporis mulierculas leuare onere tentabant. Per Siciliam quoq; & Achaiam circūductus, ac Lacedæmonijs publice, qui in tutela Claudiorum erant, demandatus: digrediens inde itinere nocturno, discrimen uitæ adiit: flāma repente è syluis undiq; exorta, adeoq; omnē comitarum circumplexa, ut Liviæ pars uestis, & capilli amburerentur. Munera, quibus à Pompeia Sexti Pompeij sorore in Sicilia donatus est, chlamys & fibula, item bullæ aureæ durant, ostendūturq; adhuc Baijs. Post reditum in urbem à M. Gallio senatore testamento adoptatus, hæreditate adita, mox nomine abstinuit, quod Gallius aduersarum Augusto partium fuerat. Nouem natus annos, defunctū patrem pro rostris laudauit. Dehinc pubescens, Actiaco triumpho curram Augusti comitatus est, sinistro funali equo, cum Marcellus Octauiae filius dexteriore ueheretur. Præfedit & Actiacis ludis, & Troianis Circensibus, ductor turmæ puerorum maiorum.

Funalis est
quus, quod
ne trahit.

7 **V**irili toga sumpta, adolescentiam omnē, spatiaq; insequentis ætatis usq; ad principatus initia, per hæc ferè transegit. Munus gladiatorū in memoriam patris, & alterum in aui Drusi dedit, diuersis temporibus, ac locis. Primū in foro: secundum in amphitheatro: rudianjs quoq; quibusdam reuocatis, auctoramento centum millium. Dedit & ludos, sed absens. Cuncta magnifice, impenſa matris, ac uitrici, Agrippinam M. Agrippa genitam, neptem Pomponij Attici equitis Ro. ad quem sunt Ciceronis epistolæ, duxit uxorem: sublatq; ex ea filio Druso, quantū bene cōuenientem, rursumq; grauidam dimittere, ac Iuliam Augusti filiam confestim coactus est ducere, non sine magno angore animi: cum & Agrippinæ consuetudine teneretur: & Iuliæ mores improbaret, ut quā sensisset, sui quoq; sub priore marito appetentē, quod sanè uulgo etiā existimabatur. Sed Agrippinam & abegisse post diuortium doluit: & semel omnino ex occurſu uisam, adeo contentis, & tumentibus oculis profecutus est, ut custoditum sit, ne unq; in conspectum eius posthac ueniret. Cum Iulia primo concorditer, & amore mutuo uixit, mox disſedit: & aliquanto grauius, ut etiam perpetuo secubaret, intercepto communis filij pignore, qui Aquileiæ natus infans extinctus est. Drusum fratrem in Germania amisit: cuius corpus pedibus toto itinere prægrediens, Romam usq; peruexit.

Primū, pro
prius, cū de
duob; agat;

Disſedit
p diuor
tū fecit.

Alsicōtumē
tib; . Forte le
gendū, conti
nentibus, p
fixis. Vide
num sit, cōsi
uentibus.
Secubare.
Prægredi, p
præcedere.

8 **C**uilium officiorum rudimentis, Regem Archelaum, Trallianos, & Thessalos, uaria quosq; de causa Augusto cognoscēte defendit. Pro Laodicensi, Thiatyreni, Chijs terremotu afflictis, opemq; implorantibus, senatū deprecatus est. Fanniū Cepionem, qui cum Varrone Murena in Augustum conspirauerat, reum maiestatis apud iuuenes fecit, & condemnauit. Interq; hæc duplicē curā administrauit: annonæ, quæ arctior inciderat: & repurgandorū tota Italia ergastulorū: quorum domini in inuidiā uenerant, quasi exceptos supprimerēt, nō solū uiatores, sed & quos sacramēti metus ad huiusmodi latebras cōpulisset.

9 **S**tipendia prima expeditione Cantabrica tribunus militū fecit. Deinde ducto ad orientem exercitu, regnum Armeniæ Tigrani restituit, ac pro tribu nali diade-

Condemna
uit, p uicit, si
ue condēna
ri fecit.

nali diadema imposuit. Recepit & signa, quæ M. Crasso ademerat Parthi. Post hæc comatam Galliam anno ferè rexit, & Barbarorum incurfionibus, & principum discordia inquietam. Exhinc Rheticum, Vindelicumq; bellum, inde Pannonicum, inde Germanicū gessit. Rhetico, atq; Vindelico, gentes Alpinas: Pannonico Breucos, & Dalmatas subegit. Germanico XL millia deditiorum traiecit in Galliam: iuxtaq; ripam Rheni sedibus assignatis collocauit. Quas ob res, & ouans, & curru urbem ingressus est: primus, ut quidam putant, triūphalibus ornamentis honoratus, nouo nec antea cuiq; tributo genere honoris. Magistratus & maturius inchoauit, & penè iunctim percucurrit, quæsturam, præturam, consulatum: interpositóq; tempore, CO S. iterum, etiam Tribunitiã potestatem in quinquennium accepit.

Breuci, populi inferioris Pannonia. Sed alij Brenos legunt.

Dimittere, pro repudiare.

TOt prosperis consuētibus, integra ætate, ac ualitudine prospera, statuit repente secedere, seq; è medio q̄ longissime amouere. Dubium, uxoris ne tædio, quã neq; criminari, aut dimittere auderet, neq; ultra perferre posset: an, ut uitato assiduitatis fastidio, autoritatem absentia tueretur: atq; etiam auget, si quando indignisset sui Resp. Quidam existimant, adultis iam Augusti liberis, loco, & quasi possessione usurpati, à se diu secundi gradus, sponte cessisse, exemplo M. Agrippæ: qui M. Marcello ad munera publica admoto, Mitylenas abierit, ne aut obstare, aut obrectare aliquid, præfens uideretur. Quã causam & ipse, sed postea reddidit. Tunc autem honorum satietatem, ac requiem laborum prætendens, commeatum petijt. Neq; aut matri suppliciter precanti, aut uitrico, deserit se etiam in senatu conquerenti, ueniam dedit. Quin & pertinacius retinentibus, cibo per quattriduum abstinuit. Facta tandem abeundi potestate, relictis Romæ uxore, & filio, cõfestim Hostiã descendit. Ne uerbo quidẽ cuiq; prosequentiũ reddito, paucosq; admodum in digressu osculatus.

Tantum nõ, pro p̄modũ.

Laxũ, dixit spaciosum, & capax.

AB Hostia oram Campaniã legens, imbecillitate Augusti nunciata, paulum substitit. Sed & increbrescente rumore, quasi ad occasionem maioris spei commoraretur, tantum nõ aduersis tempestatibus Rhodum enauigauit, amœnitate, & salubritate insulæ iam inde captus, cum ad eam ab Armenia rediens appulisset. Hic modicis contentus ædibus, nec multo laxiore suburbano, genus uitæ ciuile admodum instituit, sine lictore, aut uiatore, gymnasio interdum obambulans, mutuãq; cum græculis officia usurpãs, propè ex æquo. Forte quondam in disponendo die, mane prædixerat, quicquid agrorum in ciuitate esset, uisitare se uelle: Id à proximis aliter exceptum, iussiq; sunt omnes agri in publicam porticum deferri: ac per ualitudinum genera disponi. Percussus ergo inopinata re, diu quid ageret incertus: tamen singulos circuit, excusans factum etiam tenuissimo cuiq;, & ignoto. Vnum hoc tantũmodo, neq; præterea quicq; notatum est, in quo exercuisse ius Tribunitiæ potestatis uisus sit. Cum circa scholas & auditoria professorum assiduus esset: moto inter antifophistas grauiore iurgio, non defuit, qui eum interuenientem, & quasi studiosorem partis alterius conuitio incesset. Sensim itaq; regressus domum, repente cum apparitoribus prodijt: citatumq; pro tribunali uoce præconis, conuitiatorem rapi iussit

pi iussit in carcerem. Comperit deinde, Iuliam uxorem ob libidines, atq; adulte-
ria damnatam, repudiumq; ei suo nomine ex auctoritate Augusti remissum: &
quantq; lætus nuncio, tamen officij duxit, quantum in se esset, exorare filia: pa-
trem frequentibus literis, & uel utcunq; merita: quicq; unq; dono dedisset, con-
cedere. Transacto autem Tribunitia: potestatis tempore, confessus tandē, nihil
aliud secessu deuisse se, quā æmulationis cum C. Lucioq; suspiciōe: petijt,
ut sibi securo iam ab hac parte, corroboratis his, & secū dum locum facile tutan-
tibus, permitteretur reuifere necessitudines: quarum desyderio teneretur. Sed
neque impetrauit, ultrōq; etiam admonitus est, dimitteret omnem curam suo-
rum, quos tam cupide reliquisset.

Officij du-
xit, pro puta-
uit officium,
absolute.

12 **R**emansit ergo Rhodi contra uoluntatem, uix per matrem cōsecutus, ut ad
uelandam ignominiam, quasi legatus ab Augusto abesset. Enimvero tūc
non priuatum modo, sed etiā obnoxium¹, & trepidum egit mediterraneis agris
abditus, uitansq; præternauigantiū officia, quibus frequenter abatur assidue, ne-
mine cum imperio, aut magistratu tendente quoq;, quin diuerteret Rhodum.
Et accesserunt maioris sollicitudinis causæ. Nāq; priuignum Caium orienti præ-
positum cum uifendi gratia traiecisset Samū: alieniorem sibi sensit ex crimina-
tionibus M. Lolij comitis, & rectoris eius. Venit etiam in suspiciōe per quos-
dam beneficii sui Centuriones, à comite castra repetētes, mandata ad com-
plures dedisse ambigua, & quæ tentare singulorum animos ad nouas res uide-
rentur. De qua suspiciōe certior ab Augusto factus, nō cessauit efflagitare ali-
quem cuiuslibet ordinis custodem, factis atq; dictis suis.

Atsise

13 **E**qui quoq;, & armorum solitas exercitationes omisit. Redegitq; se, depo-
sito patrio habitu, ad pallium, & crepidas, atq; in tali statu biennio ferē per-
mansit, contemptior indies, & inuisior: adeo, ut imagines eius, & statuas Ne-
mausenfes subuerterint, ac familiari quodam cōuiuio mētione eius orta, extite-
rit, qui Caio polliceretur, confestim se, si iuberet, Rhodum nauigaturū, caputq;
exulis (sic em̄ appellabatur) relaturum. Quo præcipue non iam metu, sed discri-
mine coactus est, tam suis, quā matris impensissimis precibus reditum expo-
stulare: impetrauitq;, adiutus aliquantum etiam casu. Destinaturū Augusto erat,
nihil super ea re nisi ex uoluntate maioris filij statuere. Is forte tunc M. Lolio
offensior, facilis exorabilisq; in uitricum fuit. Permittente ergo Caio reuocatus
est, uerum sub conditione, ne quam partem, curamue Reip. attingeret.

Offensior, p
iratus.

14 **R**edijt octauo post secessum anno magna, nec incerta spe futurorū, quam
& ostentis, & prædictionibus ab initio ætatis cōceperat. Prægnans enim
Liuia, cum an marem æditura esset, uarijs captaret ominibus: ouū incubati gal-
lina: subductum, nunc sua, nunc ministrarum manu per uices usq; fouit, quoad
pullus insigniter cristatus, exclusus est. Ac de infante Scribonius mathemati-
cus præclara spondit, etiam regnaturū quandoq;, sed sine regio insigni, igno-
ta scilicet tunc adhuc Cæsarium potestate: & ingresso primam expeditionem, ac
per Macedoniā ducente exercitū in Syriam: accidit, ut apud Philippos sacratæ
olim uictriciū legionū aræ, sponte subitis collucerēt ignibus: & mox cum Illyri-
f cum petens,

Sortē trahere, p, ducere

sub iudice
magis
iudicium

Cadere, pro euenire.

Transmigravit, p, demi-gravit.

Incūbit illi spes, pro eo quod immi-
ner, aut ma-
net illum.

Repromitte-
re, pro, pro-
mittere.

cum petens, iuxta Patauiū adisset Geryonis oraculum forte tracta: qua monebatur, ut de consultationibus in Aponi fontem talos aureos iaceret: euenit, ut summum numerum iacti ab eo ostenderet, hodiēq; sub aqua uisuntur hi tali. Ante paucos uero, quā reuocaretur, dies. Aquila, nunq; antea Rhodi conspecta, in culmine domus eius assedit. Et pridie quā de reditu certior fieret, uestimenta mutanti tunica ardere uisa est. Thrasyllum quoq; mathematicū, quem ut sapientiæ professorem contubernio admouerat: tunc maxime expertus est, affirmantem naue prouisa gaudium afferri, cum quidē illum durius, & contra prædicta cadentibus rebus, ut falsum, & secretorum temere cōscium eo ipso momento dum spatiatur unā, præcipitare in mare destinasset.

Romam reuersus, deducto in forum filio Druso, statim è Carinis, ac Pompeiana domo esquilias in hortos Mecænatianos transmigravit, totūq; se ad quietem contulit, priuata modo officia obiens, ac publicorum munerum expertus. Caio & Lucio intra triennium defunctis, adoptatur ab Augusto simul cum fratre eorū M. Agrippa, coactus prius ipse Germanicum fratris sui filium adoptare: nec quicq; postea p patrefamilias egit: aut ius, quod adoptione amiserat, ex ulla parte retinuit. Nam neq; donauit, neq; manumisit: ne hæreditatē quidem, aut legata percepit ulla aliter, q; ut peculio referret accepta, nihil ex eo tempore prætermisum est ad maiestatem eius augendā. Ac multo magis postq; Agrippa abdicato, atq; seposito certum erat, uni spem successionis incumbere.

Dara rursus potestas Tribunitia in quinquenniū, delegatus pacandæ Germaniæ status. Parthorum legati mādatis Augusto Romæ redditis, eum quoq; adire in prouinciam iussi. Sed nunciata Illyrici defectione, transijt ad curam noui belli, quod grauissimum omnium externorum bellorum, post punica, per xv legiones, paremq; auxiliorū copiā, triennio gessit, in magnis omnium rerum difficultatibus, summāq; frugum inopia. Et quanq; sapius reuocaretur, tamen perseuerauit: metuens, ne uicinus, & præualens hostis instaret ultro cedentibus. Ac perseuerantiæ grande precium tulit, toto Illyrico, quod intra Italiam, regnūq; Noricum, & Thraciam, & Macedoniam, interq; Danubiū flumen, & sinum maris Adriatici patet, perdomito, & in ditionem redacto.

Cvi gloriæ amplior adhuc ex opportunitate cumulus accessit. Nam sub id fere tempus Quintilius Varus, cū tribus legionibus in Germania perijt, nemine dubitante, quin uictores Germani iuncturi se Pannonijs fuerint, nisi debellatum prius Illyricum esset. Quas ob res triumphus ei decretus est, multi & magni honores. Censuerunt etiā quidā, ut Pannonicus: alij, ut Inuictus: non nulli, ut Pius cognominaretur: sed de cognomine intercessit Augustus, eo contentum repromittens, quod se defuncto suscepturus esset. Triumphum ipse distulit, mæsta ciuitate clade Variana. Nihilominus urbem prætextatus, & laurea coronatus intrauit: positūq; in septis tribunal senatu astante conscendit, ac medius inter duos cōss. cum Augusto simul sedit: unde, populo consalutato, circum templa deductus est.

Proximo anno repetita Germania, cum animaduerteteret Varianā cladem temeritate

temeritate, & negligentia ducis accidisse, nihil nō de concilij sententiā egit. Semper aliās sui arbitrij, cōtentusq; se uno, tunc prāter consuetudinē cum pluribus de ratione belli cōmunicauit. Curam quoq; solito exactiorē prāstitit. Traiecturus Rhenum, cōmeatum omnē ad certam formulā astrictum non ante transmisit, quā consistens apud ripam explorasset, uehiculorum onera, ne qua deponerētur, nisi concessa, aut necessaria. Trans Rhenū uero, eum uitae ordinem tenuit, ut sedens in cespite nudo cibum caperet: saepe sine tentorio pernoctaret: praecepta sequentis diei omnia, & siquid subiti muneris iniungendum esset, per libellos daret: addita monitione, ut de quo quisq; dubitaret, se, nec alio interprete, quacunq; uel noctis hora uteretur.

Concilium,
pro consilia
rijs ipsis.

Pernoctare.
Iniungere, &
mandare,
ἐπιτιθέσθαι.

19 **D**isciplinam acerrime exegit: animaduersionū, & ignominiarum generibus ex antiquitate repetitis, atq; etiā legato legionis, quod paucos milites cū liberto suo trans ripam uenatum misisset, ignominia notato. Prælia quāuis minimū fortunæ casibusq; permitteret: aliquanto constantius inibat, quoties lucubrante se subito, ac nullo propellente, decideret lumen, & extingueretur: confidens (ut aiebat) ostēto sibi ac maioribus suis in omni ducatu expertissimo. Sed re prospere gesta, non multum absuit, quin ab Rhuteno quodam occideretur: cui inter proximos uersanti, & trepidatione detecto, tormētis expressa cōfessio est cogitati facinoris.

Ducatus:
Expertissim⁹.

20 **A** Germania in urbem post biennium regressus, triumphum, quem distulerat, egit, prosequentibus etiam legatis, quibus triumphalia ornāmēta impetrarat: ac prius quā in Capitoliū flecteret descendit ē curru, secq; praesidenti patri ad genua summisit. Bationem Pannoniū ducem ingentibus donatū praemijs, Rauennam transtulit gratiam referens, quod se quondā cum exercitu iniquitate loci circumdusum passus est euadere. Prandium dein Populo mille mensis, & congiarium tricenos nūmos uiritim dedit. Dedicauit & Concordiæ aedem. Item Pollucis & Castoris, suo, fratrisq; nomine de manubijs.

Flectere.

21 **A**non multo post lege per COSS. lata, ut prouincias cum Augusto communiter administraret, simulq; censum ageret: cōdito lustro, in Illyricum profectus est. Et statim ex itinere reuocatus, iam quidē affectum, sed tamen spirantem adhuc Augustum reperit: fuitq; unā secretò per totum diem. Scio uulgo persuasum, quasi egresso post secretum sermonē Tiberio, uox Augusti per cubicularios excepta sit, miserum Populū Ro. qui sub tam lentis maxillis terit, Nec illud quidem ignoro, aliquos tradidisse, Augustum palam, nec dissimulanter morum eius diritatem adeo improbasse, ut nonnunq; remissiores, hilarioresq; sermones superueniente eo abrumperet: sed expugnatū precibus uxoris adoptionē non abnuisse, uel etiam ambitione tractum, ut tali successore desyderabilior ipse quandoq; fieret. Adduci tamen nequeo quin existimē, circumspectissimum, & prudentissimū principem in tanto praesertim negotio nihil temere fecisse: sed uitijs, uirtutibusq; Tiberij perpensis, potiores duxisse uirtutes: praesertim cum & Reip. causa adoptare se eum pro cōcione iurauerit, & epistolis aliquot, ut peritissimū rei militaris, utq; unicum P. R. praesidium prosequatur. Ex

Abstedit.

Diritas

f 2 quibus

Id est, Mihi
& Mufis du
cem agens.
Id est, Et tan
tā fœcordiā
militum.

quibus in exemplum pauca hinc inde subieci. Vale iucundissime Tiberi, & rem
gere feliciter *ἐμοὶ καὶ ταῖς μοῖσαις στρατηγῶν*. Iucundissime, & ita sim felix, uir
fortissime, & dux *νομιμώτατς*. Vale, & ordinem æstiuorū tuorum. Ego uero mi
Tiberi, & inter tot rerum difficultates, *καὶ τοσαύτην εὐθυμίαν τῶν στρατευομένων* nō
potuisse quenq̄ prudentius gerere se, quā tu gesseris, existimo. Hi quoq̄, qui
team fuerunt omnes, confitentur uersum illum in te posse dici.

Vnus homo nobis uigilando restituit rem.

Siue quid incidit, de quo sit cogitandum diligētius: siue quid stomachor ualde,
medius fidius Tiberium meū desydero: succurretq̄ uersus ille Homericus,

τέτυ δ' ἐπωμένοιο, καὶ ἐκ πυρός ἀνομένοιο

ἀμφὼ νοσήσασμεν, ἐπεὶ περὶ δίδε νοσήσῃ

Cōtinuatio.
Cohorresce
re, pro totus
horrescere.

Attenuatū te esse continuatione laborum, cum audio, & lego. Dij me perdant,
nisi cohorrescit corpus meum: tec̄q̄ rogo, ut parcas tibi, ne, si te languere audieri
mus, & ego, & mater tua expiremus: & de summa imperij sui Po. Ro. peridite
tur. Nihil interest ualeā ipse, nec ne, si tu non ualebis: Deos obsecro, ut te nobis
conseruent, & ualere nunc & semper patiantur, si nō Populū Ro. perosi sunt.

EXcessum Augusti non prius palam fecit, q̄ Agrippa iuvene interempto. 22
Hunc Tribunus militū custos appositus occidit, lectis codicillis, q̄bus ut id
faceret, iubebatur. Quos codicillos dubiū fuit, Augustus ne moriens reliquisset,
quo materiā tumultus post se subduceret: an nomine Augusti Liuia, & ea con
scio Tiberio, an ignaro dictasset. Tiberius renuncianti Tribuno factum esse,
quod imperasset, neq̄ imperasse se, & redditurū eum Senatui rationē respōdit,
inuidiam scilicet in præsentia uitans. Nam mox silentio rem obliterauit.

Etea, p̄ idq̄,
græce magis
q̄ latine καὶ
τῶντα.

Ivre autem Tribunitiæ potestatis coacto Senatu, inchoatq̄ allocutione de 23
Repu. uelut impar dolori congemuit: utq̄ non solum uox, sed ut & spiritus
deficeret, optauit: ac perlegendū librum Druso filio tradidit. Inlatū deinde Au
gusti testamentū, non admissis signatoribus nisi senatorij ordinis, cæteris extra
curiā signa agnoscentibus recitauit per libertū. Testamenti initiū fuit. Quoniā
sinistra fortuna Caiū, & Lucii filios mihi eripuit: Tiberius Cæsar mihi ex par
te dimidiā, & sextante hæres esto. Quo & ipso aucta est suspicio opinantiū, suc
cessorē ascitū eū necessitate magis, q̄ iudicio, quādo ita præfari nō abstinerit.

Abstinet
præfari, cum
in finito.

P Rincipatum, q̄ suis neq̄ occupare cōfestim, neq̄ agere dubitasset: & statio 24
ne militum, hoc est ui, & specie dominationis assumpta, diu tamen recusa
uit. Impudentissimo animo nunc adhortantes amicos, increpans, ut ignaros
quanta belua esset Imperiū, nunc precantē Senatum, & procumbentem sibi ad
genua ambiguis responsis, & callida cunctatione suspendens, ut quidā patien
tiā rumperent: atq̄ unus in tumultu proclamaret, aut agat, aut desistat, alter co
ram exprobraret cæteros quod polliciti sint tarde præstare, sed seipsum qd' præ
stet, tarde polliceri. Tandem quasi coactus, & querens miseram, & onerosam in
iungi sibi seruitutem, recepit imperium, nec tamen aliter quā ut depositurum
se quandoq̄ spem faceret. Ipsius uerba sunt hæc. Dum ueniam ad id tempus,
quo uobis æquum possit uideri, dare uos aliquam senectuti meæ requiem.

Suspendere,
p̄, ducere, &
suspēsos ha
bere.
Rūpere pa
tientiā, hic pa
tientiam po
suit pro κα
κροθυμία.

Cunctandi

- 25 **C**unctandi causa erat metus undiq; imminentium discriminum, ut saepe Clupum se auribus tenere diceret. Nam & seruus Agrippae Clemens nomine non contemnendam manum in ultionem domini compararat, & L. Scribonius Libo uir nobilis, res nouas clam moliebatur. Et duplex seditio militum in Illyrico, & in Germania exorta est. Flagitabant ambo exercitus multa extra ordinem, ante omnia, ut aequaretur stipendio Praetoriani Germanicianis. Quidam etiam principem detractabant non a se datum, summamq; uel Germanicum, qui tum his praerat, ad capeffendam Remp. perurgebat, quamq; obfirmate resistentem. Quem maxime casum timens, partes sibi, quas senatui liberet, uendas in Rep. depoposcit: quando uniuersae sufficere solus nemo posset, nisi cum altero, uel etiam cum pluribus. Simulauit & ualetudinem, quo aequiore animo Germanicus celerem successionem, uel certe societatem principatus opperiretur. Compositis seditionibus, Clementem quoq; fraude deceptum, redegit in potestatem, Libonem, ne quid in nouitate acerbius fieret, secundo demum anno in senatu coarguit, medio temporis spatio tantum cauere contentus. Nam & inter Pontifices sacrificanti, simul pro secessita plumbeum cultrum subiiciendum curauit: & secretum petenti non nisi adhibito Druso filio dedit, dextramq; obambulantem ueluti incumbens quoad perageretur sermo, continuit.
- 26 **V**erum liberatus metu, ciuilem se admodum inter initia: aut paulominus quam priuatum egit. Ex plurimis, maximisque honoribus, praeter paucos, & modicos non recepit. Natalem suum plebeis incurrentem Circensibus, uix unius bigae adiectione honorari passus est. Tempora, flamines, sacerdotes decerni sibi prohibuit: etiam statuas, atq; imagines, nisi permittente se poni: permittitq; ea sola conditione, ne inter simulacra Deorum, sed inter ornamenta adium ponerentur. Intercessit & quo minus in acta sua iuraretur, & ne mensis September Tiberius, October Liuius uocaretur. Praenomen quoq; Imperatoris, cognomenq; Patris patriae, & Ciuicam in uestibulo coronam recusauit: ac ne Augusti quidem nomen, quamq; haereditarium, ullis nisi ad Reges ac Dynastas epistolis addidit. Nec amplius quam omnino tres consulatus: unum paucis diebus, alterum tribus mensibus, tertium absens usq; in Idus Maias gessit.
- 27 **A**dulationes adeo auersatus est, ut neminem Senatorum, aut officij, aut negocij causa ad lecticam suam admiserit. Consularem uero satisfaccientem sibi, ac per genua orare conantem, ita suffugerit, ut caderet supinus, atq; etiam siquid in sermone, uel in continua oratione blandius de se diceretur, non dubitaret interpellare, ac reprehendere, & commutare continuo. Dominus appellatus a quodam, denunciauit, ne se amplius contumeliae causa nominaret. Alium dicentem sacras eius occupationes, & rursus alium autore eo senatum se adijisse, uerba mutare, & pro autore suaforem, pro sacris laboriosas dicere coegit.
- 28 **S**ed aduersus conuicia, malosq; rumores, & famosa de se, ac suis carmina firmus, ac patiens: subinde iactabat, in ciuitate libera, linguam, mentesq; liberas esse debere. Et quondam Senatu cognitionem de eiusmodi criminibus, ac reis flagitante, non tantum, inquit, ocij habemus, ut implicare nos pluribus negocijs

Prouerbiū,
qđ in re dubia & periculosa dicitur.

Detrectare principem, perrecusare, & non ferre. Obfirmate, pro, pertinaciter.

Paulominus, pro, paulatim, modum, non ue dixit.

Alisimon.

Famosa, in mala parte.

gocij's debeamus. Si hanc fenestram aperueritis, nihil aliud agi sinetis, omniū inimicitia hoc pretextu ad uos deferentur. Extat & sermo eius in senatu percipiulis. Siquidem locutus aliter fuerit, dabo operam, ut rationem factorum meorum, dictorumq; reddam: si perseuerauerit, inuicem eum odero.

AT que hæc eo notabilia erant, quod ipse in appellandis, uenerandisq; singulis, & uniuerfis, propè excesserat humanitatis modum. Dissentiēs in curia à Q. Haterio: ignoscas inquit, rogo, siquid aduersus te liberius sicut senator dixerō. Et inde omnes alloquens dixit & nunc & sæpe aliās, P. C. bonum & salutarē principem, quē uos tanta, & tam libera potestate instruxistis: senatui seruire debere, & uniuerfis ciuibus, sæpe & plerunq; etiam singulis: neque dixisse me poenitet, & bonos & æquos, & fauētes uos habui dominos, & adhuc habeo.

Quin etiam speciem libertatis quādam induxit, conseruatis senatui, ac magistratibus, & maiestate pristina, & potestate: neq; tam paruū quicquā, neq; tam magnū publici, priuatiq; negocij fuit, de quo non ad P. C. referretur. De uectigalibus, ac monopolij's, de extruēdis, reficiēdisue operibus, etiam de legendo, uel exautorādo milite, ac legionū, & auxiliorum descriptione. Deniq; quibus imperium prorogari, aut extraordinaria bella mandari: quid, & quam formam legum literis rescribi placeret. Præfectum alæ, de uī, & rapinis reum, causam in senatu dicere coëgit. Nunq̄ curiam nisi solus intrauit, lectica quondam introlatus ager, comites à se remouit.

Quādam aduersus sententiā suam decerni, ne questus quidem est. Negante eo, destinatos magistratus abesse oportere, ut præsentēs honori acquiescerent: Prætor designatus liberam legationem impetrauit. Iterum censente, ut Trebianis legatam in opus noui theatri pecuniā ad munitionem uīæ transferre concederetur: obtinere nō potuit, quin rata uoluntas legatoris esset. Cum SENAT. C. per discessionem forte fieret: transeuntem eum in alteram partem, in qua pauciores erant, secutus est nemo. Cætera quoq; non nisi per magistratus, & iure ordinario agebātur, tanta COSS. autoritate, ut legati ex Africa adierint eos, querentes trahi se à Cæsare, ad quem missi forent. Nec mirum, cum palam esset, ipsum quoq; eisdem assurgere, & decedere uīa.

Corripuit consulares exercitibus præpositos, quod non de rebus gestis senatui scriberent: quodq; de tribuendis quibusdam militaribus donis ad se referrent, quasi non omniū tribuendorum ipsi ius haberēt. Prætozem collaudauit: quod honore inuito, cōsuetudinem antiquam retulisset de maioribus suis pro concione memorandi. Quorundam illustrium exequias usq; ad rogam frequentauit. Parem moderationē minoribus quoq; personis, & rebus exhibuit. Cum Rhodiorū magistratus, quod literas publicas sine subscriptione ad se derant, euocasset: ne uerbo quidem insectatus, ac tantūmodo iussos subscribere remisit. Diogenes grammaticus disputare sabbatis Rhodi solitus, uenientē, ut se extra ordinē audiret, non admiserat: ac per seruulum suū in septimū diem distulerat: hunc Romæ salutandi sui causa pro foribus astantē, nihil amplius, q̄ ut post septimū annū rediret, admonuit. Præsidibus onerandas tributo prouincias

Censente, p
censens, græ
ce posuit, nō
latine, ut sub
audias, eo:
nā in emēda
tionib⁹ & per
uētustis ex
emplaribus
non additur

Moderatio
absolute pro
lenitate siue
modestia.

Sabbata.

- uincias suadentibus, rescripsit, Boni pastoris esse, tondere pecus, nō deglubere.
- 33 **P**aulatim principem exercuit: praestititq; & si uarium diu, cōmodiorem ta-
 men sapius, & ad utilitates publicas prouidens, ac primo eatenus interue-
 niebat, ne quid perperam fieret. Itaq; & constitutiones quasdā senatus rescidit,
 & magistratibus pro tribunali cognoscentibus, plerūq; se offerebat cōsiliariū:
 assidebatq; mixtū, uel ex aduerso in parte primori. Et si quē reorū elabi, gratia,
 tumor esset: subitus aderat, iudicesq; aut è plano, aut è Quæstoris tribunali le-
 gum, & religionis, & noxæ, de qua cognoscerent, admonebat: atq; etiā si qua in
 publicis moribus desidia, aut mala consuetudine labarent, corrigenda suscepit.
- 34 **L**vdorum, ac munerū impensas corripuit mercedibus scenicorum rescissis,
 paribusq; gladiatorum ad certum numerum redactis. Corinthiorum ua-
 forum precia in immensam exarsisse, tresq; mulos XXX millibus nummūm ue-
 nisse grauiter cōquestus, adhibendum supellectili modū censuit. Annonamq;
 macelli, senatus arbitratu quotannis tēperādā, dato Aedilibus negotio, popi-
 nas, ganeasq; usq; eo inhibendi, ut ne opera quidem pistoria proponi uenalia
 sinerent. Et ut parsimoniam publicam exemplo quoq; iuuaret, solennibus ipse
 cenis pridiana saepe, ac semesa obsonia apposuit: dimidiatumq; aprum, affir-
 mans omnia eadem habere, quæ totum. Quotidiana oscula prohibuit edicto.
 Item strenarum commercium ne ultra Cal. Ianuarias exerceretur. Consuerat
 quadruplam strenam & de manu reddere, sed offensus interpellari se toto men-
 se ab ijs, qui potestatem sui die festo non habuissent, ultra non reddidit.
- 35 **M**atronas prostratæ pudicitia, quibus accusator publicus deesset, ut pro-
 pinqui maiorum more de cōmuni sententia coercerent, autor fuit. Equiti
 Ro. iurisiurandi gratiam fecit, † uxorem in stupro generi compertam dimitte-
 ret, quam se nunq; repudiaturum ante iurauerat. Fœminæ famosæ, ut ad eui-
 randas legum pœnas, iure, ac dignitate matronali exoluerētur: lenocinium pro-
 fiteri cœperant, & ex iuuentute utriusque ordinis profligatissimus quisq;, quo
 minus in opera scenæ, arenæq; adenda SENAT. C. tenerentur: famosi iudi-
 cij notam sponte subibant. Eos, easq; omnes, ne quod refugium in tali frau-
 de cuiquā esset, exilio affecit. Senatori latum dauum ademittit: quum cogno-
 uisset sub Cal. Julij demigrasse in hortos, quo uilius post diem ædes in urbe cō-
 duceret. Alium † & quæstura remouit, quod uxorem pridie sortitione ductam,
 posttridie repudiasset.
- 36 **E**xternas cerimonias, Aegyptios, Iudaicosq; ritus compescuit, coactis qui
 superstitione ea tenebantur, religiofas uestes cum instrumento omni com-
 burere. Iudæorum iuuentutem, per speciem sacramenti, in prouincias grauior-
 is cæli distribuit: reliquos gentis eiusdem, uel similia sectātes urbe summoit,
 sub pœna perpetuæ seruitutis nisi obtemperassent. Expulit & mathematicos.
 Sed deprecantibus, ac se artem desituros promittentibus ueniam dedit.
- 37 **I**n primis tuendæ pacis à grassaturis, ac latrocinijs, seditionumque licen-
 tia curam habuit. Stationes militum per Italiam solito frequentiores dis-
 posuit. Romæ castra constituit: quibus prætorianæ cohortes uagæ ante id
 f 4 tempus,

Braçteatum
dictum.Eatenus, p
hactenus.Cōsiliarius,
ut a consilijs.Absit.
Dimittere, p
repudiare.

Absit.

Sub pœna
seruitutis,
Desinere ar-
tē, transitiue

tempus, & per hospitia disperſæ, continerent. Populares tumultus exortos gra-
uiffime coercuit: & ne oriretur, ſedulo cauit. Cæde in theatro per diſcordiam ad-
miſſa, capita factionum, & hiſtriones, propter quos diſſidebatur, relegauit: nec
ut reuocaret, unquam ullis Populi precibus potuit euinci. Cum Polentina plebs fu-
nus cuiuſdã Primipilaris non prius ex foro miſiſſet, quàm ex torta pecunia per-
uim hæredibus ad gladiatorium munus, cohortem ab urbe, & aliam à Cotij regno,
diſſimulata itineris cauſa, detectis repente armis, concinentibusque ſignis, per di-
uerſas portas in oppidum miſit: ac partem maiorem plebis, ac decurionum in
perpetua uincula coniecit. Aboleuit & ius, moremque aſylorum, quæ uſque erant,
Cyzicenis in ciues Ro. uiolentius quædam auſis, publice libertatem ademit: quã
Mithridatico bello meruerunt. Hoſtiles motus, nulla poſtea expeditione ſuſce-
pta, per legatos compeſcuit: nec per eos quidem, niſi cunctanter & neceſſario. Re-
ges infeſtos, ſuſpectosque cõinationibus magis & querelis, quàm ui repreſſit.
Quoſdam per blanditias, atque promiſſa extractos ad ſe non remiſit, ut Mar-
bodum Germanum, Thraſypolim Thracem, Archelaum Cappadocem, cuius
etiam regnum in formam prouinciæ redegit.

Aſs Mar-
bodum.
Aſs Rhaſcri-
polim.

Bennio continuo poſt adeptum imperium pedem porta non extulit, ſequen-
ti tempore præter quàm in propinqua oppida, & cum longiſſime, Antio-
tenus niſi abſuit. Idque perraro, & paucos dies, quàmuis prouincias quoque &
exercitus reuiſurum ſe ſæpe pronũciaſſet, & propè quotannis profectio-
nem præpararet, uehiculis comprehenſis, cõmeatibus per municipia, & colonias diſpo-
ſitis. Ad extremum uota pro ita, & reditu ſuo ſuſcipi paſſus, ut uulgo iam per io-
cum Callipides uocaretur: quẽ curſitare, ac ne cubiti quidem meſuram progre-
di, prouerbio græco notatum eſt.

Aſa nunquam.

Itus, reditus

Sed orbatuſque utroque filio, quorum Germanicus in Syria, Druſus Romæ obie-
rat: ſecefſum Capaniæ petit, cõſtanti & opinione, & ſermone penè omniũ,
quaſi neque rediturus unquam, & cito mortem etiam obiturus, quod paulomi-
nus utrunque euenit. Nam neque Romam amplius redijt: & paucos poſt dies iux-
ta Terracinam in prætorio, cui ſpeluncæ nomen eſt, incenante eo, complura,
& ingentia ſaxa fortuito ſuperne delapſa ſunt: multiſque cõuiuorum, & miniſtro-
rum eliſis, præter ſpem euasiſt.

Paulominus,
pro, prope-
modum.

Peragrata Campania, cum Capuæ Capitoliũ Nolæ templum Auguſti, quã
cauſam profectio-
nis prætenderat, dedicaſſet: Capreas ſe contulit, præcipue
delectatus inſula, quod uno, paruoque litore adiretur, ſepa undique præruptis im-
menſæ altitudinis rupibus, & profundo maris. Statimque reuocante aſſidua ob-
teſtatione populo, propter cladem, qua apud Fidenas, ſupra XX hominum mil-
lia, gladiatorio munere, amphitheatri ruina perierant: tranſijt in continentem, po-
teſtatemque omnibus adeundi ſui fecit, tanto magis quod ab urbe egrediens, ne
quis ſe interpellaret, edixerat: ac toto itinere adeuntes ſummouerat.

Regreſſus in inſulam, Reip. quidem curam uſque adeo abiicit, ut poſtea non
decurias equitum unquam ſupplerit: non Tribunos militum, præfectosque, nõ
prouinciarum præſides ullos mutauerit, Hiſpaniam, & Syriam per aliquot an-
nos ſine

41

nos sine cōsularibus legatis habuerit. Armeniam à Parthis occupari, Mœsiam à Dacis, Sarmatisq; Gallias à Germanis uastari neglexerit magno dedecore imperij, nec minori discrimine.

42 **C**Aeterum secreti licentiam nactus, & quasi ciuitatis oculis remotus, cuncta simul uitia male diu dissimulata tandem profudit: de quibus singulatim ab exordio referam. In castris Tyro etiam tum, propter nimiam uini auiditatē, pro Tiberio, Biberius: pro Claudio, Caldius: pro Nerone, Mero uocabatur. Postea princeps in ipsa publicorum morum correptione cum Pomponio Flacco, & L. Pisone noctem, cōtinuuūq; biduū epulando, potandōq; consumpsit: quorum alteri Syriam prouinciam, alteri praefecturam urbis confestim detulit: codicillis quoq; iucundissimos, & omnium horarum amicos professus. Sextio Claudio libidinoso, ac prodigo seni, olim ab Augusto ignominia notato, & à se ante paucos dies apud senatum increpito, cœnam ea lege cōdixit, ne quid ex consuetudine immutaret, aut demeret: utq; nudis puellis ministrantibus cœna retur. Ignotissimū quæsturæ candidatū nobilissimis anteposuit, ob epotam in cōuiuio propināte se uini amphorā. Asellio Sabino H-S ducenta donauit, pro dialogo, in quo boleti, & ficedulae, & ostreae, & turdi certamē induxerat. Nouū deniq; officiu instituit à uoluptatib⁹, praeposito equite Ro. & Censorio Prisco.

Cōdixit cœnam, pro, p⁹ misit.
Ignotissim⁹, pro obscuro, rissimus.
Propinare, prabibere.

43 **S**Ecessu uero capreenſi, etiā sellariā excogitauit sedē arcanarū libidinū, in quā undiq; conquisiti puellarum, & exoletorū greges, monſtroſicq; concubitus repertores, quos Spintrias appellabat: triplici serie cōnexi, inuicem incestarent se, coram ipſo, ut aspectu deficientes libidines excitaret. Cubicula plurifariam disposita tabellis, ac sigillis lasciuissimarū picturarū, & figurarum adornauit, librisq; elephātidis instruxit, ne cui in opera ædenda exemplar imparatae scenae deesset. In syluis quoq; ac nemoribus passim uenereos locos cōmentus est: prostantesq; per antra, & cauas rupes utriusq; sexus pube, Paniscorū, & Nympharū habitu, palāq; iā, & uulgato nomine insulae abutētes, Caprineū dictitabant.

Plurifariam

44 **M**Aiore adhuc, & turpiore infamia flagrauit, uix ut referri, audiriue, nedū credi fas sit. Quasi pueros primæ teneritudinis, quos pisciculos uocabat, institueret, ut natanti sibi inter femina uerfarentur, ac luderent, lingua morſuq; sensim appetentes, atq; etiam quasi infantes firmiores, necdum tamen lacte depulsos, inguini ceu papillae admoueret, pronior sanē ad id genus libidinis & naturae, & ætate. Quare Parrhasij quoq; tabulam, in qua Meleagro Atalanta ore morigeratur, legatā sibi sub cōditione, ut si argumēto offenderet, decies pro ea H-S acciperet: nō modo prætulit, sed & in cubiculo dedicauit. Fertur etiā in sacrificando quondā captus facie ministri, acerrā præferētis, nequisse abstinere, quin penē uixdū re diuina peracta, ibidē statim seductū constupraret, simulq; fratrem eius Tibicinē: atq; utriq; mox, qd' mutuo flagitiū exprobrabant, crura fregisse.

Nedum, pro tantū abest:

45 **F**Oeminarū quoq; & quidem illustriū capitibus quātopere solitus sit illudere: re: uideatissime apparuit Malloniae cuiusdā exitu, quā perductā, nec quicq; amplius pati constantissime recusantē, delatoribus obiecit, ac ne ream quidem interpellare desijt, ecquid pœniteret, donec ea, relicto iudicio, domū se arripuit: ferrōq;

Illudere capitib⁹, ἐν γυφῶν

ferróq; transegit, obscœnitate oris hirsuto, atq; olido seni clare exprobrata. Vnde nota in atellanico exodio proximis ludis assensu maximo excepta percrebuit hircum uetulum capreis naturam ligurire.

PEcuniæ parcus, ac tenax, comites peregrinationum, expeditionumq; nūq; 46
salaris, cibarijs tantum sustentauit. Vnam modo liberalitatem ex indulgētia uitrici consecutus, cum tribus classibus factis pro dignitate cuiusq; primæ sexcenta sestertia, secundæ quadringenta distribuit, ducenta tertiæ, quam nō amicorum, sed Græcorum appellabat.

PRinceps neq; opera ulla magnifica fecit. Nam & quæ sola susceperat, Augusti templum, restitutionēq; Pompeiani theatri, imperfecta post tot annos reliquit; neq; spectacula omnino ædidit: & ijs, quæ ab aliquo æderentur, rarissime interfuit, nequid exposceretur: utiq; postq; comedum Actiū coactus est manumittere. Paucorum senatorū inopia sustentata, ne pluribus opem ferret; negauit se alijs subuenturum, nisi senatui iustas necessitatum causas probassent. Quo peracto, plerosq; modestia, & pudore deterruit: in quibus Orallum Q. Hortensij oratoris nepotem, qui permodica re familiari, autore Augusto, quatuor liberos tulerat.

Publice munificentia bis omnino exhibuit, proposito millies H.S. gratuito 48
in triennij tempus, & rursus quibusdā dominis insularum, quæ in monte Cœlio deflagrarant, pretio restituto. Quorum alterum magna difficultate nummaria populo auxilium flagitante coactus est facere, cū per SENAT. C. sanxisset, ut sceneratores duas patrimonij partes in solo collocarent: debitores totidē æris alieni statim soluerēt: nec res expediretur, alterū ad mitigandam temporū atrocitatē. Quod tamen beneficiū tanti aestimauit: ut montē Cœlium appellatione mutata uocari Augustum iusserit. Militi post duplicata ex Augusti testamento legata nihil unq; largitus est, præter quam singula milia denariorū prætorianis, quod Seiano se non accommodassent: & quædā munera Syriacis legionibus, quod solæ nullā Seiani imaginem inter signa coluissent. Atq; etiam missiones ueteranorū rarissimas fecit, ex senio mortem, ex morte compendium captans. Neq; prouincias quidem ulla liberalitate subleuauit, excepta Asia, disiectis terræmotu ciuitatibus.

Procedente mox tempore etiā ad rapinas cōuertit animū. Sat constat Cn. 49
Lentulū augurem, cui census maximus fuerit, metu, & angore ad fastidiū uitæ ab eo actum, & ut nequo nisi ipso hærede moreretur. Condemnatā & generosissimam scœnam Lepidam, in gratiam Quirini consularis prædiuitis, & orbi, qui dimissam eā è matrimonio post uigesimali annū ueneni olim in se comparati arguebat. Præterea Galliarum, & Hispaniarū, Syriæq; & Græciæ principes confiscatos ob tam leue, actam impudens calumniarū genus, ut quibusdā nō aliud sit obiectū, q̄ quod partē reifamiliaris in pecunia haberent. Plurimis etiā ciuitatibus & priuatis immunitatem, & ius metallorū, ac uectigaliū adempta. Sed & Vononem regem Parthorū, qui pulsus à suis, quasi in fidem P. R. cum ingenti Gaza Antiochiam se receperat, spoliatum perfidia, & occisum.

Odiūm

Dimissa e
matrimo
nio, pro re
pudata.
Confiscatus
ad hoīem re
latū, nō solū
ad rē, ut Cō
fiscata bona.

50 **O** dium aduersus necessitudines in Druso primum fratre detexit, prodita eius epistola, qua secum de cogendo ad restituendam libertatem Augusto agebat, deinde & in reliquis. Iuliae uxori tantum abfuit, ut relegatae, quod minimum est, officij, aut humanitatis aliquid impertiret: ut ex constitutione patris uno oppido clausam, domo quoque egredi, & commercio hominum frui uerit: sed & peculio concesso à patre, praebitisque annuis fraudauit, per speciem publici iuris, quod nihil de his Augustus testamento cauisset. Matrem Liuiam grauat, uelut partes sibi aequas potentiae uindicantem, & congressum eius assiduum uitauit: & longiores, secretioresque sermones, ne consilijs, quibus tam interdum & aegre uti solebat: regi uideretur. Tulit etiam perinde actum à senatu, ais t& egere, & uti. ut titulis suis quasi Augusti, ita & Liuae filius adijceretur. Quare non parètem patriae appellari, non ullum insignem honorem recipere publice passus est. Sed & frequenter admonuit, maioribus, nec foeminae conuenientibus negocijs absteret: praecipue ut animaduertit incedio iuxta aede Vestae & ipsam interuenisse, populūque, & milites, quae enixius opem ferret, adhortata, sicut sub marito solita esset.

51 **D**ehinc ad similitudinem usque processit, hac (ut ferunt) de causa: Instanti saepius ut ciuitate donatum in decurias allegeret: negauit alia se conditione alleciturum, quae si pateretur adscribi albo, extortum id sibi à matre. At illa comota ueteres quosdam ad se Augusti codicillos de acerbitate, & intolerantia morum eius à Sacrario protulit, atque recitauit. Hos & custoditos tandiu, & exprobratos tam infeste adeo grauitur tulit: ut quidam putent inter causas secessus hanc ei uel praecipuam fuisse. Toto quidem triennio, quo uiuente matre abfuit, semel omnino eam, nec amplius, quam uno die paucissimis uidit horis. Ac mox, neque aegre abesse curauit: defunctamque, & dum aduentus sui spem facit, complurium dierum mora, corrupto demum, & tabido corpore funeratam prohibuit consecrari, quasi id ipsa mandasset. Testamentumque eius pro irritum habuit: omnesque amicitias, & familiaritates, etiam quibus ea funeris sui curam moriens demandarat: intra breue tempus affixit. uno ex his equestri ordinis uiro, & in Latomia condonato.

Affixit,
pro ue/
xauit.

Alij Antilia
alij Antyci /
ram. Est aut
Latomia lo/
cus in carce
re Romae.
Affectus est
illi, pro, erga
illum.

52 **F**litorum neque naturalem Drusum, neque adoptiuum Germanicum patri a charitate dilexit, alterius uitae infensus. Nam Drusus animi fluxioris, remissiorisque uitae erat. Itaque ne mortuo quidem perinde affectus est, sed tantum non statim post à funere ad negociorum consuetudinem redijt, iusticio longiore inhibito: quin & Illensium legatis paulo serius consolantibus, quasi oblitterata iam doloris memoria irridens, se quoque respondit uicem eorum dolere, quod egregium ciuem Hectorem amisissent. Germanico usque adeo obtrectauit, ut & praedara facta eius pro superuacuis eleuaret: & gloriosissimas uictorias, ceu damnosas, R. P. increparet. Quod uero Alexandriam propter immensam, & repentinam famam, inconsulto se adisset, questus est in senatu. Etiam causa mortis fuisse ei per Cn. Pisonem legatum Syriae creditur. Quae mox huius criminis reum putant quidam mandata prolaturum, nisi ea secreta obstarèt, per quae multifariam increpitum, & per noctes creberrime acclamatum est, redde Germanicum. Quae suspitione confirmauit ipse postea, coniuge etiam, ac liberis Germanici crudeliter in modum afflictis.

Multifariam

Nurum

NVrum Agrippinam post mortem mariti liberius quidam questam ma-
 nu apprehendit: græcòq; uersu, si non dominaris, inquit, filiola iniuriam
 te accipere existimas? Nec ullo mox sermone dignatus est. Quondam uero in-
 ter cenam porrecta à se poma gustare non ausam etiam uocare desijt, simulàs
 se ueneni crimine accersi, cū præstructū utrūq; consulto esset, ut & ipse tentan-
 di gratia offerret, & illa quasi certissimum exitiū caueret. Nouissime calumnia/
 tus, modo ad statuam Augusti, modo ad exercitus confugere uelle, Pandata/
 riam relegauit, Conuiciantiq; oculum per Centurionē uerberibus excussit. Rur-
 sus mori inedia destināti, per uim ore diducto, infulciri cibum iussit. Sed & per
 seuerantem, atq; ita absumptam criminossime insectatus est: cū diem quoq;
 natalem eius inter nefastos referendum suassisset, Imputauit etiam, quod non
 laqueo strangulatam in Gemonias abiecerit: próq; tali clementia interponi de-
 cretum passus est, quo sibi gratiæ agerentur, & Capitolino Ioui donum exau-
 ro sacraretur.

CVm ex Germanico tres nepotes, Neronē, & Drusum, & Caium, ex Dru-
 so unum Tiberium haberet, destitutus morte liberorum maximos natu-
 de Germanici filijs Neronem, & Drusum P. C. commendauit, diemq; utriusq;
 tirocinij congiario plebi dato celebrauit. Sed ut comperit ineunte anno, pro eo
 rum quoq; salute publice uota suscepta: egit cum senatu, non debere talia præ-
 mia tribui nisi expertis, & ætate prouectis: atq; ex eo, patefacta interiore animi
 sui nota, omniū criminationibus obnoxios reddidit. Variáq; fraude inductos,
 ut & concitarent ad conuicia, & concitati perderentur: accusauit per literas, ama-
 rissime congestis etiam probris. Et iudicatos hostes fame necauit, Neronem in
 insula Pontia, Drusum in ima parte palatij, Putant Neronem ad uoluntariam
 mortem coactum, cum ei carnifex, quasi ex senatus autoritate missus, laqueos,
 & uncòs ostentaret. Druso autem adeo alimēta subducta, ut tomentū è culcita-
 tētauerit mandere. Amborū sic reliquijs dispfis, ut uix quādoq; colligi possent.
SVper ueteres amicos, ac familiares, xx sibi è numero principū ciuitatis de-
 poposcerat, uelut consiliarios in negocijs publicis, Horum omniū uix duos
 aut tres incolumes præstitit: ceteros alium alia de causa percudit. Inter quos cū
 plurimorum dade Elium Seianum, quem ad summam potentiam non tam be-
 neuolentia prouexerat, q̄ ut esset, cuius ministerio, ac fraudibus liberos Ger-
 manici circumueniret: nepotemq; suum ex Druso filium naturalem ad succes-
 sionem imperij confirmaret.

Nihilo lenior in conuictores græculos, qbus uel maxime acquiescebat. Ze-
 nonem quendam exquisitius sermocinantem, cum interrogasset, quānā
 illa tam molesta dialectos esset: & ille respondisset, Doridem: relegauit Cyna-
 riam, existimans exprobratum sibi ueterem secessum, quod dorice Rhodij lo-
 quantur. Item cum soleret ex lectione quotidiana quæstiones super cenā pro-
 ponere: comperissetq; Seleucum grammaticū à ministris suis perquirere, quos
 quoq; tempore tractaret autores, atq; ita præparatum uenire, primum à cōtu-
 bernio remouit: deinde etiam ad mortem compulit.

Sæua, ac

Quondā, p
quodā tpe.Præstructū
arte præpa-
ratū, & com-
posito factū.

Ineunte anno

abstercōiectis.

Conuictor,
familiaris.
Sermocinari
διὰλεκτορ.

57 **S**aeua, ac lenta natura ne in puero quidem latuit: quam Theodorus Gada-
 reus rhetoricae praeceptor, & perspexisset primus sagaciter, & assimulasse Affimulare,
 pro simili ex
 primere.
 aptissime uisus est: subinde in obiurgando appellans eum, πικλὸν αἵματι συμπε
 φουμένον, id est, lutum à sanguine maceratum. Sed aliquanto magis in principe
 eluxit etiam inter initia, cum adhuc fauorem[†] moderationis simulatione capta/
 ret. Scurram, qui praetereunte funere, dare mortuo mandarar, ut nunciaret Au-
 gusto. nōdum reddi legata, quae plebi reliquisset: attractum ad se recipere debi-
 tum, duciq; ad supplicium imperauit, & patri suo uerum referre. Nec multo post
 in Senatu Pompeio cuiusdam equiti Ro. quiddam perneganti, dum uincula mina-
 tur, affirmauit fore, ut ex Pompeio Pōpeianus fieret, acerba cauillatione simul
 hominis nomen incessens, ueteremq; partium fortunam.

58 **S**ub idem tempus consulente praetore, an iudicia maiestatis cogi iuberet: ex-
 cercendas esse leges respondit, & atrocissime exercuit. Statuae quidam Augusti
 caput dempserat, ut alteri⁹ imponeret. Acta res in senatu. Et quia ambigebat,
 per tormēta quaesita est. Dānato reo, [†] paulatim hoc genus calūniā eo pcessit, als † cōfestim
 ut haec quoq; capitalia essent. Circa Augusti simulacrum seruum cecidisse, ue-
 stem mutasse, nummo, uel anulo effigiem impressam latrinā, aut lupanari intu-
 lisse dictum ullum, factum uel eius existimatione aliqua laesisse. Perijt deniq; &
 is, qui honores in Colonia sua eodem die decerni sibi passus est, quo decreti
 & Augusto olim erant.

59 **M**ulta praeterea specie grauitatis, ac morū corrigendorū, sed & magis na-
 turae obtemperans, ita saeue, & atrociter factitauit, ut nonnulli uersiculis
 quoq; & praesentia exprobrarent, & futura denunciarent mala:

Asper, & immitis: breuiter uix omnia dicam?

Dispeream, si te mater amare potest.

Non es eques, quare, non sunt tibi millia centum.

Omnia si quaeras, & Rhodos exilium est.

Aurea mutasti Saturni saecula Caesar,

Incolumi nam te ferrea semper erunt:

Fastidit uinum: quia iam sitit iste cruorem:

Tam bibit hunc auide, q̄ bibit ante merum.

Aspice felicem sibi non tibi Romule Syllam:

Et Marium, si uis, aspice, sed reducem.

Nec non Antoni ciuilia bella mouentis:

Nec semel infectas aspice caede manus.

Et dic Roma perit: regnabit sanguine multo.

Ad regnum quisquis uenit ab exilio.

Quae primo quasi ab impatientibus Romae[†] dominij, ac non tam ex animi sen- Afs † domini
 tentia, quam bile, & stomacho fingerentur, uolebat accipi. Dicebatq; identidē,
 oderint, dum probent. Deinde uera planē, certaq; esse ipse fecit fidem:

60 **I**n paucis diebus q̄ Capreas attigit, piscatori, qui sibi secretum agenti, gran-
 idem mullum inopinanter obtulerat, perfricari eodem pisce faciem iussit, ter
 g ritus, quod

ritus, quod is à tergo insulæ per aspera, & deuia erepsisset ad se. Gratulanti autem inter pœnam, quod nō & locustam, quā prægrandem cœperat, obtulisset: locusta quoq; lacerari os imperauit. Militem prætorianum ob surreptum è uiridario pauonē, capite puniit. In quodam itinere lectica, qua uehebatur, uepribus impedita, exploratorem uia primarum cohortium, centurionem stratum humi penè ad necem uerberauit.

MOx in omne genus crudelitatis erupit, nunq; deficiente materia, cum pri-
mo matris, deinde nepotum, & nurus: postremo Seiani familiares, atque
etiam notos persequeretur. Post cuius interitum uel sæuissimus extitit, quo ma-
xime apparuit nō tam ipsum à Seiano concitari solitum, quàm Seiano quaren-
ti occasiones, sumministrasse. Et si commentario, quem de uita sua summatis,
breuiterq; composuit: ausus est scribere, Seianum se punisse, quod comperisset
furere aduersus Germanici liberos filij sui, quorū ipse alterum suspecto iam, al-
terum oppresso demum Seiano interemit. Singulatim crudeliter facta eius ex-
equi longum est. Generatim uelut exemplaria sæuitiæ enumerare sat erit. Nul-
lus à pœna hominum cessauit dies, ne religiosus quidem, ac sacer. Animaduer-
sum in quosdā ineunte anno nono. Accusati, damnatiq; multi cum liberis, atq;
etiam uxoribus suis. Interdictum ne capite damnatos propinqui lugerent, de-
creta accusatoribus præcipua præmia, nōnunq; & testibus. Nemini delatorum
fides abrogata. Omne crimen pro capitali receptum, etiam paucorum, simpli-
ciumq; uerborū. Obiectum est Poëtæ quod in tragœdiâ Agamēnonem pro-
bris laceffisset. Obiectū & Historico, quod Brutū, Cassiumq; ultimos Roma-
norum dixisset. Animaduersum statim in autores, scriptaq; abolita, quàmuis
probarentur aliquot ante annos, etiam Augusto audiente recitata. Quibusdā
custodiâ traditis, non modo studendi solatium ademptum, sed etiam sermo-
nis, & colloquij usus, Citati ad causam dicendā, partim se domi uulnerauerunt
certi damnationis, scilicet ad uexationem, ignominiamq; uitandam: partim in
media curia uenenum hauserunt, & tamē colligatis uulneribus, ac semianimes,
palpitantesq; in carcerem rapti. Nemo punitorum non & in Gemonias abie-
ctus, uncōq; tractus. Viginti uno die abiecti, tractiq;. Inter eos pueri, & scemi-
na. Immatura puella, quia more tradito nefas esset uirgines strangulari, uita
tæ prius à carnifice, dein strangulata, mori uolentibus, uis adhibita uiuendi.
Nam mortem adeo leue supplicium putabat: ut cum audisset unū ex reis Car-
nuliū nomine anticipasse eam, exdamuerit: Carnulius me euasit. Et in recogno-
scendis custodijs precanti cuidam pœna: maturitatem, respondit: nondū tecum
in gratiam redij. Annalibus suis uir consularis inseruit, frequenti quōdam con-
uiuio: cui & ipse affuerit, interrogatū eum subito: & dare à quodam nano astan-
te mēsa inter Capreas, cur Paconius maiestatis reus, tandiū uiueret: statim qui-
dem petulantiam linguæ obiurgasse: cæterum post paucos dies scripsisse sena-
tui, ut de pœna Paconij q̄primū statueret.

Exacerbat.

AVuxit, intenditq; sæuitiam, exacerbatus indicio de morte filij sui Drusi,
quem cum morbo, & intemperantia perisse existimaret, ut tandem uene-
no interemptum

no interemptum fraude Liuillæ uxoris, atq; Seiani cognouit: neque tormentis, neq; supplicio cuiuscq; pepercit soli huic cognitioni, adeo p̄ totos dies deditus, & intentus, ut Rhodiensem hospitem, quem familiaribus literis Romam euocarat, aduenisse sibi nunciatum torqueri sine more iusserit, quasi aliquis ex necessarijs quæstioni adesset: deinde errore detecto, & occidi, ne uulgaret inu-
 riam. Carnificinæ eius ostenditur locus Capreis, unde damnatos post longa, & exquisita tormenta, præcipitari coram se in mare iubebat, excipiente claffiariorum manu. & contis, atq; remis elidente cadauera, ne cui residui spiritus quicq; inesset. Excogitauerat autem inter genera cruciatus etiam, ut larga meri potione per fallaciam oneratos, repente ueretris deligatis, fidicularum simul, urinæq; tormento distenderet. Quod & nisi eum mors præuenisset, & Thraſyllus consulto (ut aiunt) differre quædam spe longioris uitæ compulisset, plures aliquâto necaturus. Ac ne reliquis quidem nepotibus parsurus creditur: cum & Caium suspectum haberet, & Tiberium ut ex adulterio conceptum aspernaretur. Nec abhorret à uero. Nanq; identidem felicem Priamum uocabat, quod superstes omnium suorum extitisset.

Als̄ diuulgaret.

Veretrum.

Parsurus.

63 **Q**uam uero inter hæc non modo inuisus, ac detestabilis, sed prætrepidus quoq; atq; etiam cõtumelijs obnoxius uixerit, multa indicia sunt. Aruspices secretò, ac sine testibus consuli uetuit. Vicina uero urbi oracula etiam disſerre conatus est, sed maiestate Prænestinarum sortium territus destitit: cum obſignatas, deuectasq; Romam nõ reperisset in arca, nisi relatas rursus ad templũ. Vnum & alterum consulares oblati prouincijs, non ausus à se dimittere, usq; ad eò detinuit, donec successores post aliquot annos presentibus daret: cum interim manente officij titulo, etiam delegaret plurima: assidueq; illi per legatos & adiutores suos exequenda curarent.

64 **N**urum ac nepotes nunq; aliter post damnationem, quam catenatos, obſutaq; lectica mouit, prohibitis per militẽ obuijs, ac uiatoribus respicere usquam, uel consistere.

65 **S**eianum res nouas molientem, quibus iam & natalem eius publice celebrari, & imagines aureas coli passim uideret: uix tandem & astu magis, ac dolo, q̄ principali autoritate subuertit. Nam primo, ut à se per speciẽ honoris dimitteret, collegam sibi assumpsit in quinto cõsulatu, quem longo interuallo absens ob id ipsum susceperat. Deinde spe affinitatis, ac Tribunitiæ potestatis deceptum inopinantem, criminatus est pudenda, miserandaq; oratione, cum inter alia P. C. precaretur, mitterent alterum è cõsulibus, qui senem se, & solum in conspectum eorum cum aliquo militari præsidio perduceret. Sic quoq; diffidens, tumultumq; metuens, Drusum nepotem, quem uinculis adhuc Romæ continebat, solui si res posceret, duceinq; cõstitui præceperat. Apratis etiam nauibus ad quasq; legiones, meditabatur fugam, speculabundus ex altissima rupe identidem, signaq; ne nuncijs moraretur, tolli procul, ut quidq; foret factũ, man-
 dauerat. Verum & oppressa cõiuratione Seiani, nihilo securior, aut cõstantior, per IX proximos menses non egressus est uilla, quæ uocatur Iouis.

Speculabundus, pro subinde speculans.

g 2 Vrebant

Vrebant insuper anxiam mentē uaria undiq; conuicia, nullo non damna-
torū omne probri genus coram, uel per libellos in Orchestra positos in-
gerēte. Quibus quidē diuersissime afficiebat. Modo ut prae pudore ignota, &
caelata cuncta cuperet: nonnunq; eadē contēneret, & pferret ultro, atq; uulgaret.
Quin & Arthabani Parthorum regis laceratus est literis: paricidia, & caedes, &
ignauia, & luxuriā obijciētis: monentisq; ut uoluntaria morte, maximo, iustissi-
mōq; ciuium odio quāprimū satisfaceret. Postremo semetipse pertesus talis
epistolae principio, tantum non summam malorum suorum professus est.

Tantū non,
pro pene.

Quid scribam uobis P. C: aut quomodo scribam: aut quid omnino non
scribam hoc tempore: Diū me, deāq; pccenis perdant: quem quotidie pe-
rire sentio. Scio: Existimant quidam, praescisse hanc eum peritiam futurorum, ac
multo ante quanta se quandoq; acerbitas, & infamia maneret, prospexisse.
Ideoq; ut imperium iniret, & Patris patriae appellationem: & ne in acta sua iu-
raretur, obstinatissime recusasse, ne mox maiore dedecore impar tantis honori-
bus inueniretur. Quod sanē & ex oratione eius, quam de utraq; re habuit, colligi
potest, uel cum ait, similem se semper sui futurum, nec unquam mutaturum
mores suos, quandiu mentis sanae fuisset: sed exempli causa cauendum, ne se. Se
natus in acta cuiusq; obligaret, q aliquo casu mutari posset. Et rursus. Si quan-
do autem, inquit, de moribus meis, deuotōq; uobis animo dubitaueritis: quod
prius q; eueniat, opto, ut me sup̄mus dies huic mutatae uestrae de me opinioni
eripiat: nihil honoris adijciēt mihi patris appellatio: uobis aut exprobrabit aut
temeritatē delati mihi eius cognominis, aut inconstantia cōtrarij de me iudicij.

Deuotus uo-
bis, pro dedi-
rus, in bonā
partem.

Corpore fuit amplo, atque robusto, statura quae iustam excederet. Latus
ab humeris, & pectore, caeteris q;q; mēbris usque ad imos pedes aequalis,
& congruens. Sinistra manu agiliore, ac ualidiorē. Articulis ita firmis, ut recens
& integrum malum digito terebraret: caput pueri, uel etiam adolescentis, tali-
tro uulneraret. Colore erat candido, capillo ponē occipitium summissiore, ut
cervicem etiam obtegeret: quod gentile in illo uidebatur. Facie honesta, in qua
tamen crebri, & subtiles tumores cum praegrandibus oculis: & qui (quod mi-
rum esset) noctu etiam in tenebris uiderent: sed ad breue, & cum primum
à somno patuissent, demum rursus hebescebant. Incedebat ceruice rigida,
& obstipa: adducto ferē uultu, plerunq; tacitus: nullo, aut rarissimo etiam
cum proximis sermone, eoque tardissimo, nec sine molli quadam digitorum
gesticulatione. Quae omnia ingrata, atque arrogantia plena, & animaduertit
Augustus in eo, & excusare tentauit saepe apud Senatum, ac Populum, pro-
fessus naturae uitia esse, non animi. Valetudine prosperrima usus est: tempore
quidem principatus penē toto propē illasa, quāuis à trigésimo aetatis anno
arbitratu eam suo rexit sine adiumento, consilioue medicorum.

Talitrū, pro
fetu digiti,
uulgo ein
schmel, oder
knipken.

Af'si-
biti.

Circa Deos, ac religiones negligentior: quippe addictus mathematicae, per
suasionisq; plenus cuncta fato agi. Tonitrua tamen praeter modum expa-
uescebat: & turbatiore caelo nunquam non coronam lauream ceruice gestauit:
quod fulmine afflari negetur id genus frondis.

Af'scapite.

Artes

70 **A**rtes liberales utriusque generis studiosissime coluit. In oratione latina se-
cutus est Coruinum Messalam: quæ senem adolescens obseruauerat. Sed
affectatione, & morositate nimia obscurabat stilum, ut aliquanto ex tempore,
quàm à cura præstantior haberetur. Composuit & carmen lyricum: cuius est ti-
tulus, conquestio de Iulij Caesaris morte. Fecit & græca poemata, imitatus Eu-
phorionem, & Arrianum, & Parthenium. Quibus Poëtis admodum delecta-
tus: scripta eorum, & imagines publicis bibliothecis inter ueteres, & præcipuos
auctores dedicauit. Et ob hoc plerique eruditorum certatim ad eum multa de his
ædiderunt. Maxime tamen curauit notitiã historiarum fabularis, usque ad ineptias,
atque derisum. Nam & grammaticos, quod genus hominum præcipue, ut dixi-
mus, appetebat: eiusmodi ferè quæstionibus experiebatur. Quæ mater Hecubæ,
quod Achilli nomē inter uirgines fuisset, quid Sirenes cantare sint solitæ: &
quo primum die post excessum Augusti curiam intrauit, quasi pietati simul, ac
religioni satisfactorius Minois exemplo, thure quidem, ac uino: uerum sine tibi-
cine supplicauit, ut ille olim in morte filij.

As's conquestio.

Fabularis historia.

71 **S**ermone græco quanquam aliàs promptus, & facilis: non tamē usque quaque usus
est. Abstenuitque maxime in senatu: adeo quidem, ut monopolium nomi-
naturus, prius ueniam postularit, quod sibi uerbo peregrino utendū esset: atque
etiam in quodam decreto patrum, cum *ἑμβλημα* recitaretur, commutandam cen-
suerit uocem, & pro peregrina nostratem requirendam: aut si non reperiretur,
uel pluribus, & per ambitum uerborum rem enūciandam. Militem quoque græ-
ce testimonium interrogatum, nisi latine respondere uetuit.

As's talioquit.

72 **B**is omnino toto secessus tempore, Romam redire conatus, semel triremi usque
ad proximos Naumachiarum hortos subuectus est, disposita statione per ri-
pas Tyberis, quæ obuiam prodeuntes summoueret. Iterum Appia usque ad se-
ptimum lapidem: sed prospectis modo, nec aditis urbis mœnibus redijt. Primo
incertum qua de causa. Postea ostento territus. Erat ei in oblectamentis serpens
draco: quem ex consuetudine manu sua cibaturus, cum consumptum à formi-
cis inuenisset, monitus est, ut uim multitudinis caueret. Rediens ergo propè
Campaniam Asturam, in languorem incidit. Quo paulum leuatus, Cerceios per-
tendit. Ac ne quam suspicionem infirmitatis daret, Castrensibus ludis non inter-
fuit solum, sed etiam missum in arenam aprum, iaculis desuper petijt: statimque
latere conuulso, & ut exastuarat: afflatus aura, in grauiorem recidit morbum.
Sustentauit autem aliquandiu, quamuis Misenum usque deuectus, nihil ex or-
dine quotidiano prætermitteret: ne conuiuia quidem, ac cæteras uoluptates, par-
tim intemperantia, partim dissimulatione. Nam Charidem medicum, quod
commeatu abfuturus, è conuiuio egrediens, manum sibi osculandi causa appre-
hendisset, existimans tentatas ob eo uenas: remanere, ac recumbere hortatus est,
coenamque protraxit. Nec abstenuit consuetudine, quin tunc quoque instans in me-
dio tridinio: astante lictore, singulos ualere dicentes appellaret.

Cibo illi, p
cibum do illi.

Valere dice-
tes, p ualere
iubentes.

73 **I**nterim cum in actis Senatus legisset dimissos, ac ne auditos quidem quos-
dam reos, de quibus strictim, & nihil aliud quam nominatos ab indice scri-
pserat, pro

pro contempto se habitum fremens, repetere Capreas quoquo modo destinavit: non temere quicquam, nisi ex tuto ausurus. Sed & tempestatibus, & ingrauescente vi morbi retentus: paulo post obiit in uilla Lucilliana, octavo & septuagesimo aetatis anno, tertio & uigesimo imperij, decimo septimo Calen. Apriles. Cn. Acerronio Proculo, C. Portio Nigro COSS. Sunt qui putent uenenum ei à Caio datum, lentum, atq; tabificum. Alij in remissione fortuitae febris cibum desideranti negatum. Nonnulli puluinem iniectum, cum extractum sibi deficienti anulum mox resipiscens requisisset. Seneca cum scribit, intellecta defectione, exemptum anulum quasi alicui traditurum parumper tenuisse: dein rursus aprasse digito, & compressa sinistra manu iacuisse diu immobilem: subito uocatis ministris, ac nemine respondente, consurrexisse: nec procul à lectulo deficientibus uiribus concidisse.

Supremo natali suo Apollinē Temenitem, & amplitudinis, & artis eximia 74
 Saductum Syracusis, ut in Bibliotheca noui templi poneretur: uiderat per quietē affirmantē sibi, nō posse se ab ipso dedicari. Et ante paucos, quam obiret, dies, turris phari terramotu Capreis concidit. Ac Miseni cinis è fauilla, & carbonibus, ad calefaciendum tridinium illatus, extinctus, & iā diu frigidus exarsit repente prima uespera: atq; in multam noctem pertinaciter luxit.

Prima uespera, sicut prima luce.

Morte eius ita letatus est Populus, ut ad primum nuncium discurrentes, 75
 pars Tiberium in Tyberim clamaret, pars terram matrem, Deosq; manes orarent: ne mortuo sedem ullam nisi inter impios darent. Alij unicum, & gemonias cadaveri minarentur, exacerbati super memoriam pristinae crudelitatis, etiam recenti atrocitate. Nam cum SENAT. C. actum esset, ut poena damnatorum in decimum semper diem differretur: forte accidit, ut quorundam supplicij dies is esset, quo nunciatum de Tiberio erat. Hos implorantes hominum fidem, quia absente adhuc Caio nemo extabat: qui adiri, interpellariq; posset: custodes, ne quid aduersus constitutum facerent, strangulaucrunt, abieceruntq; in gemonias. Creuit igitur inuidia, quasi etiam post mortem Tyrāni sauitia permanente. Corpus ut moueri à Miseno cepit: condamantibus plerisq; Atellam potius deferendum, & in Amphitheatro semiustulandum, Romam per milites deportatum est, crematumq; publico funere.

Semiustulandum.

Testamentum duplex ante biennium fecerat: alterum sua, alterum liberti 76
 manu, sed eodem exemplo: ob signaueratq; etiam humillimorum signis. Eo testamento haeredes aequis partibus reliquit Caium ex Germanico, & Tiberium ex Druso nepotes. Substituitq; inuicē. Dedit & legata plerisq;. Inter quos uirginibus Vestalibus, ac militibus uniuersis, plebiq; Romanae uiritim, atque etiam separatim uicorum magistris.

C. Suetonij